

WOJEWODA WIELKOPOLSKI
PS-III.431.11.2023.9.4

Poznań, 5 września 2023 r.

Pani
Bernadeta Staszak
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Środzie Wielkopolskiej

ul. Szkolna 2
63-000 Środa Wielkopolska

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań
tel. 61 854 1825, fax 61 854 1544

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: ps@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 1171

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli (w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)	<p>Kontrola w trybie zwykłym na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477).</p> <p>Stan faktyczny został oceniony pod kątem zgodności z ww. ustawą w brzmieniu obowiązującym w okresie objętym kontrolą.</p> <p>Zakres kontroli obejmuje organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawarty w upoważnieniu Wojewody Wielkopolskiego z 5 lipca 2023 r., znak: KN-II.0030.130.2023.1.</p> <p>Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli oraz działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.</p>
Jednostka kontrolowana	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej z siedzibą pod adresem: ul. Szkolna 2, 63-000 Środa Wielkopolska, w dalszej części dokumentu określane także w skrócie: „PCPR”, „Organizatorem”, „Centrum” lub „Jednostką”.</p>
Kontroler/ Kontrolerzy	<p>Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:</p> <ul style="list-style-type: none">- Jarosław Szymański – inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu kontrolującego,- Agata Kruszewska – inspektor wojewódzki,- Grzegorz Przymus – starszy specjalista. <p>Kontrolujący złożyli oświadczenia, że nie istnieją okoliczności uzasadniające wyłączenie ich od udziału w ww. kontroli.</p>
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	<p>Czynności kontrolne w siedzibie PCPR przeprowadzone były w dniach 6 i 17 lipca 2023 r.</p>

Kierownik Bernadeta Staszak, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
jednostki w Środzie Wielkopolskiej.
kontrolowanej

(akta kontroli: str. 13-16)

Na podstawie § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę (...) oraz art. 197d ust. 1 ww. ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano pisemne oświadczenia od Dyrektora PCPR – Pani Bernadety Staszak,
- pozyskano pisemne oświadczenia od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w ww. Jednostce na dzień kontroli,
- przeprowadzono analizę dokumentacji dotyczącej kwalifikacji wybranych osób zatrudnionych w ww. Jednostce,
- poddano analizie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- dokonano analizy dokumentacji wszystkich kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zweryfikowano dokumentację prowadzoną przez PCPR dla wybranej rodziny zastępczej zawodowej, wybranej rodziny zastępczej niezawodowej, wybranej rodziny zastępczej spokrewnionej i rodzinnego domu dziecka, a także dzieci przebywających w tych rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- poddano analizie zadania z zakresu pieczy zastępczej realizowane przez PCPR.

Biorąc pod uwagę, stwierdzone podczas kontroli, działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej zgodne z obowiązującymi przepisami, jak i działania naruszające przepisy, działalność Jednostki w obszarze objętym kontrolą oceniono **pozytywnie mimo nieprawidłowości**.

W związku z nieprawidłowościami **wydano zalecenia pokontrolne**.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości.

PCPR działa na podstawie statutu, który stanowi załącznik do uchwały Nr XIX/147/2020 Rady Powiatu Średzkiego z dnia 22 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej. Analiza dokumentu wykazała, że pomimo wskazania wśród zadań PCPR opracowywania licznych programów z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych, nie wymieniono zadania polegającego na opracowywaniu 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej wynikającego z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy. Także Regulamin Organizacyjny PCPR nie przewiduje tego zadania.

Organizację i zasady działania Centrum określa Regulamin Organizacyjny, stanowiący załącznik do uchwały Nr 430/2020 Zarządu Powiatu Średzkiego z dnia 18 sierpnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej. Analiza ww. Regulaminu Organizacyjnego Jednostki wykazała, że w jej strukturze wyodrębniono Zespół do Spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej, zwany dalej „Zespołem”, co jest **zgodne z art. 76 ust. 2 ww. ustawy.**

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Średzkim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, wyznaczone Zarządzeniem Nr 14/2011 Starosty Średzkiego z dnia 30 września 2011 r., co jest **zgodne z art. 76 ust. 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 17-44)

Kwalifikacje kadry

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że od 12 maja 2006 r., powierzono obowiązki dyrektora PCPR Pani Bernadecie Staszak (wcześniej pełniącej od 1 stycznia 1999 r. funkcję Kierownika PCPR). Dyrektorka ukończyła studia magisterskie na kierunku administracja oraz uzyskała tytuł organizatora pomocy społecznej, a także pracownika socjalnego. Kontrola wykazała, że Dyrektorka nabyła odpowiedni staż przed objęciem stanowiska Kierownika PCPR, w związku z powyższym kwalifikacje Pani Bernadety Staszak są **zgodne z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.).**

W badanym okresie w Zespole zatrudnionych było na umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy czterech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym na pełnych etatach trzech koordynatorów, a jeden koordynator na pół etatu. Jeden z koordynatorów zatrudniony na pełen etat przebywa obecnie na urlopie wychowawczym. Ww. osoby mają wykształcenie wymagane na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Nadto, czynności kontrolne wykazały, że koordynatorzy nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została im zawieszona ani ograniczona, nie ponoszą obowiązku alimentacyjnego i nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. Kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej są zatem **zgodne z art. 78 ust. 1 ww. ustawy.**

W trakcie czynności kontrolnych ustalono również, że praca koordynatora nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest **zgodne z art. 79 ust. 3 ww. ustawy** oraz, że koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co jest **zgodne z art. 79 ust. 4 ww. ustawy.**

Poza ww. koordynatorami Zespół w okresie kontroli tworzyli: kierownik oraz trzech psychologów, na podstawie umowy o pracę w wymiarze 0,25 etatu, 0,5 etatu oraz 1 etatu (psycholog ten obecnie przebywa na urlopie rodzicielskim), a także pedagog na podstawie umowy o pracę w wymiarze 0,25 etatu oraz specjalista pracy z rodziną na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1 etatu. Ponadto, na podstawie umowy zlecenia w okresie kontroli zatrudniona była osoba do prowadzenia poradnictwa i wsparcia pedagogicznego w zakresie

pieczy (od 3 stycznia do 30 czerwca 2023 r.) oraz osoba do przeprowadzania badania oraz sporządzania opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (od 19 do 30 czerwca 2023 r.). Jednocześnie wykazano osobę zatrudnioną na pełen etat w systemie zadaniowego czasu pracy w charakterze osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowej rodzinie zastępczej.

(akta kontroli: str. 45-65)

Podczas czynności kontrolnych przedłożono obowiązujący „3-letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Średzkim na lata 2021-2023” oraz „3-letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2023-2025”. W obydwu dokumentach zawarto cele i zakładane rezultaty oraz limity rodzin zastępczych zawodowych. Dokumenty zostały przyjęte ww. uchwałami odpowiednio 25 maja 2021 r. oraz 24 stycznia 2023 r., co oznacza, że odpowiednio w okresie od 1 stycznia do 24 maja 2021 r. oraz od 1 stycznia do 23 stycznia 2023 r. nie obowiązywał powiatowy program. Wskazać również należy, że programy obowiązują jednocześnie w 2023 r.

Powyższe jest **niezgodne z art. 180 pkt 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 66-120)

W toku czynności kontrolnych ustalono, iż Dyrektor został upoważniony przez Starostę Średzkiego do prowadzenia rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, a Dyrektor przedstawiła ww. rejestr za okres kontroli, co było **zgodne z art. 46 ust. 1 i 5 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140)**. Ww. rejestr zawierał wszystkie wskazane przez ustawodawcę informacje, co było **zgodne z art. 46 ust. 2 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r.** Dyrektor przedłożył pisma do sądu, którymi przekazywał „uaktualnienia” danych z ww. rejestru, przy czym np. w piśmie z 30 czerwca 2023 r. znalazły się jedynie 2 rodziny zastępcze zawodowe, a nie rzeczywiste 3 rodziny, zawarto jedynie 5 rodzin niezawodowych, a nie rzeczywiste 14 rodzin, a także całkowicie pominięto rodzinny dom dziecka.

Zgodnie z art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r., do sądu należy przysyłać dane z rejestru, a rejestr dotyczy nie tylko osób, których dane w nieodległym czasie uległy aktualizacji, lecz wszystkich osób pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, prowadzącego rodzinny dom dziecka jak i osób zakwalifikowanych do pełnienia tych funkcji, to oznacza, że do właściwego sądu należy przysyłać pełne dane z ww. rejestru. Wskazać należy, że aby ww. rejestr spełniał swój cel, jakim jest bieżąca wiedza sądu na temat możliwości Powiatu w zakresie prowadzonych niespokrewnionych z dzieckiem form rodzinnej pieczy zastępczej, powinien być przesyłany do sądu kompletny, tj. ze wszystkimi danymi. Powyższe działanie było **niezgodne z art. 46 ust. 4 ww. ustawy w zw. z art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy**

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2140).

(akta kontroli: str. 121-272)

Pieczka zastępcza w Powiecie

Podczas kontroli ustalono, że na terenie powiatu średzkiego, wg stanu na 6 lipca 2023 r., funkcjonowały 32 rodziny zastępcze i 1 rodzinny dom dziecka, w których przebywało łącznie 60 dzieci i osób pełnoletnich, w tym w:

- 3 rodzinach zawodowych, w których przebywało łącznie 14 dzieci,
- 14 rodzinach niezawodowych, w których przebywało łącznie 20 dzieci i 3 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- 15 rodzinach spokrewnionych, w których przebywało łącznie 17 dzieci i 1 pełnoletni wychowanek pieczy zastępczej,
- 1 rodzinnym domu dziecka, w którym przebywało łącznie 5 dzieci.

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902).

Analizie poddano również zadanie Dyrektora PCPR dotyczące współpracy z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej nad nimi. Ustalono, że Dyrektor współpracował z właściwymi sądami, m.in. poprzez kierowanie do sądu wniosków i wydawanie opinii, co było **zgodne z art. 182 ust. 4 ww. ustawy.**

Dyrektor PCPR przedłożyła zestawienie wniosków o przyznanie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej za okres kontroli. Z zestawienia wynika, że Dyrektor w 2022 r. wystąpiła z 6 wnioskami, wszystkie złożone zostały w stosunku do dzieci, które zostały umieszczone w pieczy powyżej 1 roku. W przypadku dwójki rodzeństwa z powiatu XXX, ale przebywających na terenie powiatu XXX, Dyrektor oświadczyła, że nie występowała o świadczenia alimentacyjne, gdyż rodzina zastępcza sama wystąpiła z tym roszczeniem do sądu. Natomiast w 2023 r. do pierwszego dnia kontroli Dyrektor nie występowała w ww. kwestii do sądu. Powyższe było **zgodne z art. 38 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 324-329)

Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, wynikających z art. 76 ust. 4 ww. ustawy

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Podczas kontroli ustalono, że w okresie objętym kontrolą Organizator prowadził ciągły nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, poprzez szereg działań publikowanych na stronie internetowej PCPR, umieszczanych w siedzibie Centrum, kolportowanych ulotkach, a także organizowanych piknikach. Jak wynika również z oświadczenia Dyrektora: „(...) prowadzona jest kampania poszukująca kandydatów (...) poprzez publikację plakatów na stronie internetowej PCPR, w siedzibie PCPR, siedzibie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, w Centrum Aktywności Społecznej oraz w siedzibie Starostwa. Ulotki dotyczące poszukiwania kandydatów zostały przekazane do Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu średzkiego, organizacji pozarządowych działających w szczególności w obszarze pomocy społecznej, tj. Stowarzyszenie Pomoc SOS w Środzie Wielkopolskiej oraz Stowarzyszenia Pomocy Krąg z siedzibą w Dębnie w gminie Nowe Miasto nad Wartą oraz do Wielkopolskiej Akademii Społeczno – Ekonomicznej w Środzie Wielkopolskiej”. Ponadto, w okresie kontroli, w ramach prowadzonej kampanii zorganizowano także obchody „Dnia Rodzicielstwa Zastępczego” 31 maja 2022 r. oraz 2 czerwca 2023 r. Działanie Jednostki w tym obszarze było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 330-337)

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej

Jak oświadczyła Dyrektor: „Kandydaci zgłaszają się do tut. Centrum osobiście, telefonicznie lub za pośrednictwem Internetu (e-mail, ePUAP). Następnie zapraszani są na rozmowę wstępną do PCPR, podczas rozmowy kandydatom przekazywane są informacje dotyczące procedury kwalifikowania, warunków stawianych kandydatom, specyfiki funkcjonowania rodzin zastępczych oraz wypełniania funkcji rodzica zastępczego. Przyjęcie na szkolenie odbywa się na wniosek kandydata, złożony u Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, jednocześnie Organizator informuje kandydatów na szkolenie o zasadach szkolenia oraz wymaganych dokumentach, jakie zobowiązani są dostarczyć. Następnie pracownicy przeprowadzają w miejscu zamieszkania kandydata kwestionariusz wywiadu, celem sprawdzenia warunków mieszkaniowych. Po wizycie w miejscu zamieszkania Organizator kieruje kandydatów na badania psychologiczno-pedagogiczne. Następnie Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ww. ustawy przeprowadza wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Po uzyskaniu pozytywnej wstępnej kwalifikacji kandydat jest zapraszany na spotkanie w celu zapoznania się z uzyskaną kwalifikacją i zostaje skierowany na szkolenie”.

Jak ustalono podczas kontroli proces kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w powiecie średzkim prowadzi PCPR, zgodnie z zarządzeniem nr 1/2023 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wlkp. z dnia 2 stycznia 2023 r. Analiza przyjętej ww. zarządzeniem procedury wykazała, że w rozdziale II Kwalifikowanie kandydatów na szkolenie w pkt 2 podpunkt 3 dot. m.in. dostarczenia wymaganych dokumentów w tirecie

dziesiątym zapisano niepełną nazwę dokumentu, o którym mowa w art. 42 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy. Jednocześnie w ww. procedurze w podpunkcie 5 nie wskazano konieczności uzyskania pozytywnej opinii psychologa o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a jedynie znalazł się zapis o skierowaniu kandydatów na badania psychologiczno-pedagogiczne, które co do zasady mogą mieć także inny cel. Ponadto, w ww. procedurze nie zawarto wszystkich zapisów ustawy, które zaczęły obowiązywać 1 lutego br., np. kwestia postępowania w przypadku negatywnej weryfikacji kandydata. Dodatkowo wskazać należy, że:

- w pkt II.2 Rozpoczęcie współpracy kandydata rozpoczyna się od złożenia dwóch wniosków (załącznika nr 1 i nr 2) „na szkolenie”, przy czym zgodnie z art. 43 ust. 1 ww. ustawy w pierwszej kolejności kandydat winien złożyć wniosek o przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji kandydata, a dopiero po jego pozytywnej weryfikacji, na podstawie art. 43 ust. 7 ww. ustawy kandydat składa wniosek o przeprowadzenie szkolenia,
- treść załączników nr 4, 5, 6 i częściowo nr 7 powiela się z treścią oświadczenia do kwestionariusza w załączniku nr 9, pomimo wskazania w podpunkcie 4 punktu II.2 procedury, że kwestionariusz jest jedynie uzupełnieniem dokumentacji składanej przez kandydata, a nie powieleniem.

Powyższe **uchybia art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b oraz pkt 8 i art. 43, art. 45 ww. ustawy.**

W trakcie trwania czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację kandydatów, którzy w badanym okresie zadeklarowali gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W tym celu poddano analizie teczkę osobową wszystkich kandydatów. Z analizy sporządzono protokół oględzin dokumentacji, podpisany i zaakceptowany przez Dyrektora PCPR 6 lipca 2023 r. W 2023 r. 10 kandydatów złożyło wniosek na szkolenie: 6 osób otrzymało pozytywną kwalifikację wstępną, natomiast 4 osoby na pierwszy dzień kontroli pozostawały w procesie kwalifikacyjnym. Jak ustalono w 2022 r. nie prowadzono kwalifikacji kandydatów z uwagi na brak złożonych wniosków. Powyższe działania Jednostki są **zgodne z art. 43 w zw. z art. 42 ust. 1 oraz art. 76 ust. 4 pkt 2 ww. ustawy.** Analiza dokumentów kandydatów wykazała, że w niektórych przypadkach dokonano weryfikacji kandydatów w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw Na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym przed datą złożenia wniosku kandydata i przed datą udzielenia przez kandydata zgody na przetwarzanie danych osobowych, co było **niezgodne z art. 7 ust. 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 338-397)

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Podczas kontroli ustalono, że PCPR prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze z powiatu średzkiego. Jak przekazała Dyrektorka, Centrum posiada autorski program szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze, który został opracowany przez pracowników PCPR. Program szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej pn. „Rodzina zastępcza-Droga do Rodziny” został zatwierdzony przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej decyzją Nr 3/2023/RZ z dnia 7 marca 2023 r. Program został opracowany dla kandydatów do

pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Program posiada również dodatkowy zakres programowy szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. W 2022 r. z uwagi na brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, nie odbyły się szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. W 2023 r. w okresie od 17.04.2023 r. do 15.05.2023 r. przeprowadzono jeden pełen cykl szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe. W szkoleniu uczestniczyły trzy osoby, które po ukończonym szkoleniu otrzymały świadectwo. W lipcu br. roku rozpoczęła się druga edycja szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Do udziału w szkoleniu zakwalifikowano trzech kandydatów. Powyższe działania są **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 398-425)

4. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka

W toku czynności kontrolnych ustalono, iż Organizator w okresie objętym kontrolą zapewniał badania psychologiczne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka. Opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wydawane były przez psychologów z wykształceniem wyższym magisterskim, na kierunku psychologii, mających 2-letnie doświadczenie w prowadzeniu poradnictwa rodzinnego, co zostało również potwierdzone podczas oględzin dokumentacji kadry.

Powyższe działania Jednostki są **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 3a i art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 59-61, 426)

5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora, w okresie kontroli, z uwagi na brak kandydatów, Centrum nie organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo wychowawczej typu rodzinnego.

(akta kontroli: str. 427)

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

Jak ustalono podczas kontroli w 2022 r. zorganizowano 9 szkoleń, natomiast (do dnia kontroli) w 2023 r. zorganizowano 1 szkolenie.

	Termin szkolenia	Tematyka szkolenia
1.	28.01.2022 r.	Aktualne przepisy prawne z zakresu pieczy zastępczej, dotyczące realizacji programu Rodzina 500+ w pieczy zastępczej od 1 stycznia 2022 r.
2.	03.02.2022 r.	Aktualne przepisy prawne z zakresu pieczy zastępczej.
3.	10.03.2022 r.	Szkolenie z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej.
4.	17.05.2022 r.	Komunikacja z dzieckiem w pieczy zastępczej.
5.	13.06.2022 r.	Radzenie sobie z wypaleniem zawodowym przez osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej.
6.	28.06.2022 r.	Wzmacnianie poczucia satysfakcji z pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
7.	10.10.2022 r.	Kryzysy występujące w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka.
8.	21.12.2022 r.	Razem przy wigilijnym stole - kultywowanie tradycji świątecznych.
9.	29.12.2022 r.	Doskonalenie umiejętności wychowawczych - komunikacja z dzieckiem w różnych etapach rozwoju.
	Termin szkolenia	Tematyka szkolenia
1.	13.03.2023 r.	Trudności wychowawcze wśród dzieci i młodzieży.

Ponadto, jak oświadczyła Dyrektor, w badanym okresie informowano również rodziny zastępcze o możliwości skorzystania z bezpłatnych webinarów. Ponadto w ostatnim kwartale zaplanowano organizację kolejnych szkoleń mających na celu podniesienie kwalifikacji rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka. Powyższe jest **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 428-444)

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Organizator zapewniał rodzinom zastępczym zarówno możliwość skorzystania z udziału w spotkaniach grupy wsparcia, jak i z usług rodzin pomocowych. Spotkania grup wsparcia dla rodzin zastępczych odbywały się cyklicznie z podziałem na dwie grupy: rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe z udziałem osób prowadzących rodzinny dom dziecka oraz na rodziny zastępcze spokrewnione. Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące rodziny dom dziecka każdorazowo były informowane o terminach spotkań grup wsparcia przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W 2022 r. w czasie wakacji letnich podczas prowadzenia grup wsparcia zapewniono opiekę nad wychowankami rodzin zastępczych oraz biologicznymi dziećmi rodzin zastępczych. Dyrektor przedstawiła również wyjaśnienia dot. kwestii rodzin pomocowych, z których wynika, że: „w 2022 r. dwie rodziny zastępcze zawodowe z uwagi na zaplanowany urlop wypoczynkowy uzyskały pomoc w formie rodzin pomocowych. Trzy rodziny zastępcze pełniły funkcję rodzin pomocowych w stosunku do 8 dzieci. Z rodzinami pomocowymi zawarto umowy

cywilnoprawne o pełnienie funkcji rodzin pomocowych. W 2023 r. dwie rodziny zastępcze zawodowe złożyły wnioski o urlop wypoczynkowy i planuje się zabezpieczenie 4 dzieci w rodzinach pomocowych”.

Zatem w tym zakresie Jednostka działała **zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 6 ww. ustawy.**

Ponadto ustalono, że Organizator udziela pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, poprzez zatrudnianie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowej rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, co zostało już wcześniej opisane w niniejszym wystąpieniu. Zatrudniona przez Dyrektora osoba została wskazana przez rodzinę zastępczą we wniosku. Osobą wskazaną we wniosku jest małżonek niepobierający wynagrodzenia z tytułu umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, co było **zgodne z art. 57 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 59-61, 121, 445-490)

8. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

Jak ustalono podczas kontroli, PCPR prowadzi stały nabór na kandydatów na wolontariuszy. Jak oświadczyła Dyrektor: *„Do chwili obecnej wolontariuszka świadczy usługi w zakresie organizacji zajęć dla dzieci w trakcie spotkań rodzin zastępczych, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz wspiera bieżącą pracę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej”.* Analizie poddano zawarte porozumienia w wolontariuszem. Działania Jednostki w powyższym zakresie były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 7 ww. ustawy.** Zauważyć jednak należy, że przed zawarciem 1 lutego 2023 r. porozumienia z wolontariuszką na m.in. „pomoc w organizacji czasu wolnego dla dzieci” oraz „pomoc w odrabianiu lekcji” nie została ona zweryfikowana w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, co było **niezgodne z art. 66 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 4 ww. ustawy.** Dyrektor złożyła wyjaśnienie, że wolontariuszka nie świadczyła pomocy dzieciom a jedynie pomoc administracyjną, jednocześnie przedstawiła wydruk z ww. bazy danych z negatywną weryfikacją wolontariuszki z 1 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli: str. 491- 502)

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi

Kontrola wykazała, że Organizator w okresie objętym kontrolą realizował ww. zadanie, współpracując m.in. z: ośrodkami pomocy społecznej, sądami rodzinnymi i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi, co potwierdza zgromadzona dokumentacja. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej polegała między innymi na wymianie informacji o dzieciach oraz o rodzicach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, na konsultowaniu planów pomocy dziecku z asystentem rodziny lub pracownikiem socjalnym.

Pracownicy ośrodków pomocy społecznej są również zapraszani na okresowe oceny sytuacji dziecka. Współpraca z Sądami polega w szczególności na działaniach w zakresie zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz wyznaczania opiekunów prawnych dla dziecka, w przypadku gdy rodzice biologiczni zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, a także w kwestiach urlopowań dzieci. Współpraca z Wielkopolskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Poznaniu polega między innymi na wymianie informacji o dzieciach zgłoszonych przez Centrum do przysposobienia. Pracownicy WOA biorą również udział w okresowych ocenach sytuacji dziecka. Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną polega na kierowaniu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do ww. poradni. Współpraca z pedagogami i psychologami szkolnymi polega na wymianie informacji o dzieciach uczęszczających do szkoły. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej omawiają z pedagogami lub/i psychologami szkolnymi postępy dziecka w szkole oraz występujące trudności opiekuńczo-wychowawcze. Koordynator kontaktuje się ze szkołą osobiście lub telefonicznie. Pedagogzy biorą również udział w ocenach sytuacji dziecka. Ponadto, jak oświadczyła Dyrektor, w okresie kontroli współpracowano z: *„KPP w Środzie Wielkopolskiej, specjalistami (logopeda, rehabilitant), Fundacją na rzecz rozwoju dzieci niepełnosprawnych „Daj szansę” przeprowadzającą diagnozę pod kątem FAS, ośrodkami adopcyjnymi, Fundacją Bliżej z Kórnik, Fundacją Za życiem mającą swój punkt w Środzie Wielkopolskiej”*.

Zatem działania w powyższym zakresie były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 8 ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 503)

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Podczas kontroli ustalono, że Jednostka zapewnia rodzinom zastępczym i umieszczonym w nich dzieciom dostęp do poradnictwa i terapii. W okresie kontroli zatrudniano psychologów oraz pedagogów, w tym jako osobę do prowadzenia poradnictwa i wsparcia pedagogicznego w zakresie pieczy. Jak podała Dyrektor: *„W ramach czynności zawodowych psycholog udzielał poradnictwa rodzinom zastępczym, dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz rdd w siedzibie PCPR i ich miejscu zamieszkania. Poradnictwo psychologiczne udzielane rodzinom zastępczym polegało na konsultacjach rodzicielskich w zakresie doskonalenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Psycholog zapewniał również dzieciom wsparcie w sytuacjach dla nich trudnych z zakresu relacji rówieśniczych, rodzinnych, nieradzeniem sobie z emocjami, udzielał również poradnictwa/psychoedukacji z zakresu profilaktyki zdrowia. W okresie objętym kontrolą zatrudnieni pedagogzy udzielali także poradnictwa z zakresu specyfiki funkcjonowania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, udzielali wsparcia emocjonalnego, omawiali trudności wychowawcze i stosowane metody wychowawcze. W 2023 r. pedagogzy prowadzili spotkania w ramach grup wsparcia, podczas których również udzielane jest poradnictwo. Pedagogzy udzielają również wsparcia dzieciom w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. Rodziny zastępcze oraz dzieci w niektórych przypadkach w sytuacji wystąpienia konieczności uczestniczenia w terapii korzystają ze specjalistycznej pomocy psychologicznej poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie”*. Przedstawiona przez Dyrektor dokumentacja potwierdza powyższe oświadczenie.

Zatem powyższe działania Jednostki były **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 9 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 59-61, 504-510)

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Jak przekazała Dyrektor: *„Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej zatrudnia radcę prawnego. Rodziny zastępcze są na bieżąco informowane przez pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej o możliwości skorzystania z pomocy radcy prawnego. W niektórych przypadkach pracownicy zespołu pomagają rodzinom zastępczym poprzez umówienie rodziny zastępczej do radcy prawnego. Radca prawny udziela poradnictwa prawnego w zakresie: prawa rodzinnego (władza rodzicielska, kontakty, świadczenia alimentacyjne, ustalenia miejsca pobytu dziecka, wyznaczenie opiekuna prawnego), prawa cywilnego kwestie ubezwłasnowolnienia, prawa lokalowego”.* Dyrektor przedstawiła zestawienie udzielanych porad prawnych przez radcę prawnego.

Powyższe działanie Jednostki jest zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 10 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 511-513)

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Jak oświadczyła Dyrektor: *„W okresie objętym kontrolą dokonano 176 ocen [sytuacji] dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (w 2022 r. - 109 ocen, 2023 r.- 67 ocen). Przed planowanymi posiedzeniami zespołu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej pracownicy zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej występują do Ośrodków Pomocy Społecznej z prośbą o przesłanie informacji o rodzicach biologicznych. Występują także do placówek oświatowych z prośbą o przesłanie aktualnej informacji o dziecku. Ocena sytuacji dziecka dokonywana jest wspólnie z rodziną zastępczą, asystentem rodziny, jeżeli rodzinie jest przydzielony, przedstawicielem ośrodka pomocy społecznej, przedstawicielem Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego, przedstawicielem sądu - kuratorem zawodowym, a także z udziałem pedagoga/psychologa szkolnego, psychologiem PCPR, rodzicami dziecka, którzy nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i innymi osobami ważnymi dla dziecka”.*

Prawidłowość dokonywania oceny sytuacji dzieci przez Organizatora zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji 8 dzieci na potrzeby kontroli oznaczonych symbolami: „a”, „b”, „d”, „e”, „f”, „g”, „h” i „i”, umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka. Jak ustalono, Organizator podczas oceny sytuacji dzieci nie realizował wszystkich celów, dla których dokonuje się oceny. Jak ustalono podczas kontroli, w stosowanym formularzu oceny:

- w tytule pkt III Sytuacja stanu zdrowia dziecka (m.in. przebyte choroby, wizyty lekarskie) brakuje zapisu dotyczącego aktualnych potrzeb dziecka,
- w pkt V „Metody pracy z dzieckiem i rodziną” brakuje analizy tych metod,

- w pkt VII dot. modyfikowania planu pomocy dziecku pojawiają się zapisy „do wyboru” o treści: „Pozostawić bez wprowadzania zmian” lub „Wprowadzić następujące zmiany:”, co sugeruje, że istnieje możliwość braku konieczności modyfikowania planu pomocy dziecku,

- brakuje punktu dotyczącego informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce oświatowej, leczniczej lub pomocy społecznej.

Zauważono również, że w formularzu oceny znajduje się punkt dotyczący aktualnej sytuacji szkolnej dziecka, który zwykle jest bardzo obszernie opisywany. Ustawodawca w art. 129 ww. ustawy nie przewidział takiego celu oceny. Jeśli w ocenie dokonuje się analizy rozwoju edukacyjnego dziecka, to winno czynić się to w kontekście stanu zdrowia (np. indywidualne nauczanie), metod pracy z dzieckiem i rodziną czy wskazówek do modyfikacji planu pomocy dziecku.

Analiza poszczególnych ocen sytuacji dzieci potwierdza, że stosowanie nieprawidłowego formularza powoduje nieprawidłowości w dokonywanej ocenie sytuacji dziecka. Przykładowo: w przypadku oceny z 16 marca 2023 r. wychowanka „a”, którego stan zdrowia wskazuje na konieczność odbywania ciągłych konsultacji lekarskich, nie zawiera potrzeb dziecka w tym zakresie, które będą realizowane w okresie do osiągnięcia pełnoletności (która następuje w czasie krótszym niż 6 miesięcy) i po niej, co było **niezgodne z art. 129 pkt 5 ww. ustawy**. Indywidualny program usamodzielnienia tego wychowanka potwierdza, że nie zawarto w nim żadnych zapisów dotyczących pomocy wychowankowi w kwestii ciągłości leczenia, jako osoby dorosłej, mający wpływ na podjęcie zatrudnienia, co było **niezgodne z art. 145 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy**. Także w pkt V nie dokonano analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, nadto ujęto metodę „poradnictwa specjalistycznego dla rodziny”, przy czym z analizy sytuacji rodzinnej dziecka nie wynika, aby matka lub ojciec korzystali z takiego poradnictwa. Powyższe jest **niezgodne z art. 129 pkt 2 ww. ustawy**. W pkt VII jako wskazówki do modyfikacji planu pomocy dziecku wpisano: „modyfikacja planu pomocy”, co jest **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**. W pkt VIII dot. *wniosków – oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej* zawarto jedynie zapisy: „wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia” oraz „monitorowanie dalszej edukacji”, co nie wyczerpuje oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a więc jest **niezgodne z art. 129 pkt 6 ww. ustawy**. W ocenie brakuje również informacji o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce oświatowej, leczniczej lub pomocy społecznej, co było **niezgodne z art. 129 pkt 7 w. ustawy**, przy czym wskazać należy, że odnotowanie braku takiej potrzeby jest również informacją.

W przypadku dziecka „b”, w ocenie z 15 marca 2023 r., w pkt dot. aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka nie zawarto informacji o wydanym rodzicom zakazie kontaktów z dzieckiem, co jest **niezgodne z art. 129 pkt 1 ww. ustawy**. Określone metody pracy z dzieckiem i rodziną to: „metoda perswazji”, „wyrażanie aprobaty i dezaprobaty”, „dyskusowanie i wyjaśnianie”, przy czym trudno stwierdzić do kogo te metody się odnoszą, tj. do dziecka czy jego rodziny. Analizę metod ograniczono do zdania: „Obecne metody pracy z dzieckiem na ten moment są wystarczające”, bez wskazania analizy metod pracy z rodziną dziecka, co było **niezgodne z art. 129 pkt 2 ww. ustawy**. Również w pkt VII dot. modyfikacji planu pomocy dziecku nie ujęto wskazówek dotyczących tej modyfikacji, ograniczając się jedynie do wskazania, że wymagana jest modyfikacja. Powyższe jest **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**. W ocenie brak

informacji o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce oświatowej, leczniczej lub pomocy społecznej, co było **niezgodne z art. 129 pkt 7 w. ustawy**.

W przypadku dziecka „d”, w ocenie z 13 marca 2023 r., w pkt VIII dot. modyfikacji planu pomocy dziecku, zaznaczono opcję „pozostawić bez wprowadzenia zmian”, co jest **niezgodne z art. 129 pkt 3 ww. ustawy**.

W trakcie kontroli ustalono, że oceny sytuacji dziecka dokonywał Organizator, reprezentowany przez Kierownika Sekcji Metodycznej PCPR, na podstawie pisemnego upoważnienia, na posiedzeniu z udziałem rodziny zastępczej, a także koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, co było **zgodne z art. 130 ust. 1 pkt 1 i 6 ww. ustawy**. Jednakże w ocenach nie zawsze brali udział pedagog i psycholog, co było **niezgodne z art. 130 ust. 1 pkt 2 i 3 ww. ustawy**. Natomiast w niektórych przypadkach na listach obecności, obok wymienionych osób, które miałyby brać udział w ocenie, brakuje podpisów, jak i wskazania przyczyn nieobecności, co **uchybia art. 130 ust. 1 ww. ustawy**. Organizator zapraszał na posiedzenia rodziców biologicznych (za wyjątkiem pozbawionych władzy rodzicielskiej), przedstawiciela ośrodka adopcyjnego oraz asystenta rodziny (jeśli rodzina była objęta jego wsparciem), bądź przedstawiciela OPS, przedstawiciela szkoły, prosząc o pisemne informacje na potrzeby oceny. Jak ustalono, w badanym okresie każdorazowo zachowano obligatoryjny termin dokonania oceny sytuacji dziecka, co było **zgodne z art. 131 ust. 1 ww. ustawy**.

Stwierdzono, że po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu, jednakże wskazać należy, że zdarzały się sytuacje, że opinia o dziecku była przekazywana do sądu z kilkutygodniowym odstępem czasu w stosunku do terminu oceny. Tak długa zwłoka może doprowadzić do wprowadzenia sądu w błąd, gdyż ustalona podczas oceny sytuacja dziecka mogła ulec zmianie.

W analizowanych ocenach sytuacji dziecka nie zawsze można jednoznacznie stwierdzić czy wysłuchano dziecko oraz czy uwzględniono jego zdanie przy dokonywaniu oceny, co było **niezgodne z art. 4 a ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 514-805)

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci przebywających w pieczy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej prowadzi działalność diagnostyczno-konsultacyjną w stosunku do rodzin zastępczych, jak i kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Jak oświadczyła Dyrektor: *„Działalność diagnostyczno-konsultacyjna w stosunku do kandydatów w okresie objętym kontrolą polegała na pozyskaniu, szkoleniu i kwalifikowaniu osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej*

(...). Rodziny zastępcze oraz rdd mają możliwość uzyskania wsparcia psychologicznego i pedagogicznego. Ponadto uzyskują informacje o placówkach, w których mogą uzyskać wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpracuje również z rodzicami dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej. Współpraca polega między innymi na pomocy w redagowaniu pism, ustaleniu spotkań z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej, motywowaniu do współpracy z asystentem rodziny w celu powrotu dzieci do rodziny. Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej mają również możliwość skorzystania ze wsparcia pracowników PCPR: pracownika socjalnego - od 22.06.2023 r. specjalisty pracy socjalnej, psychologa, pedagoga (...).”

Powyższe działania były zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 12 ww. ustawy.

(akta kontroli: str. 806)

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą PCPR umożliwiał przeprowadzanie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów. Jak oświadczyła Dyrektor: *„Psycholodzy zatrudnieni przez PCPR dokonujący badań psychologicznych posiadali wykształcenie magisterskie na kierunku psychologia oraz 2 - letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Po przeprowadzeniu badań psychologicznych sporządzali kandydatom opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także przeprowadzali badania celem sporządzenia opinii funkcjonującym rodzinom zastępczym. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej zapewnia również badania pedagogiczne kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W okresie objętym kontrolą badania pedagogiczne dokonywało dwóch pedagogów, zatrudnionych przez PCPR. Badania pedagogiczne obejmowały m.in rozmowę, analizę dokumentów, wizytę w miejscu zamieszkania kandydatów (...).”*

Powyższe działania były zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 13 ww. ustawy.

(akta kontroli: str. 59-61, 807)

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Podczas kontroli ustalono, że Organizator w okresie objętym kontrolą realizował ww. zadanie. Jak podała Dyrektor: *„Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej w okresie objętym kontrolą zapewnia rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka poradnictwo, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka mają możliwość korzystania w spotkaniach grup wsparcia, objęte są opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, korzystają, z poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego, a także poradnictwa udzielanego przez pracownika socjalnego, uczestniczą również w szkoleniach z zakresu podniesienia kompetencji*

i doskonalenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto rodziny zastępcze i rodzinny dom dziecka uczestniczą w spotkaniach integracyjnych, w czasie których mają możliwość spędzenia czasu wolnego w sposób satysfakcjonujący, co stanowi element profilaktyki przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Od 22 maja br., chcąc zapewnić odpowiedni standard w nowo utworzonym Centrum Aktywności Społecznej powstała strefa dla dziecka i rodziny. Wychowankowie pieczy zastępczej mają możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów, a w tym czasie rodziny zastępcze mogą odpocząć, integrować się, czy także korzystać ze wsparcia specjalistów”.

Zatem powyższe działania Jednostki są **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 428-447, 460-473, 808)

16. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Ustalono, że w okresie kontroli Organizator zapewniał koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej dostęp do szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczyli w licznych szkoleniach, konferencjach, seminariach, debatach, webinarach z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną. Pani XXX. w okresie kontroli uczestniczyła w 12 szkoleniach, pani XXX - w 22 szkoleniach, a Pani XXX - w 7 szkoleniach, co było **zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 14a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 809-811)

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Podczas kontroli ustalono, że w badanym okresie Organizator przedstawiał ww. sprawozdanie z efektów swojej pracy przedkładając ww. dokument w sekretariacie Starostwa Powiatowego w Środzie Wielkopolskiej odpowiednio: 15 kwietnia 2022 r. (sprawozdanie za rok 2021) oraz 20 kwietnia 2023 r. (sprawozdanie za rok 2022), pismami zaadresowanymi do Starosty Średzkiego, na podstawie art. 182 ust. 5 ww. ustawy. Sprawozdanie z efektów pracy Organizatora było wyodrębnioną częścią składową sprawozdania z działalności PCPR na dany rok, co było **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 15 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 812-853)

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że Organizator przekazywał do ośrodka adopcyjnego informacje oraz dokumentację dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W okresie objętym kontrolą zgłoszono do Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego 19 dzieci z rodzin zastępczych z uregulowaną sytuacją prawną. Jak oświadczyła Dyrektor: „*Po uzyskaniu informacji o dziecku z uregulowaną sytuacją prawną niezwłocznie dokonuje zgłoszenia dziecka do Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego w Poznaniu. Do zgłoszenia zostają dołączone dokumenty dziecka (...)*”.

Powyższe działania są zatem **zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 16 oraz z art. 139a ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 854-856)

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki

Jak ustalono podczas kontroli, Centrum w okresie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka zapewniało dzieciom opiekę świadczoną przez rodziny pomocowe. Jak wynika z oświadczenia Dyrektora: „Rodziny zastępcze zawodowe oraz osoby prowadzące rodzinny dom dziecka informują organizatora rodzinnej pieczy zastępczej o terminie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wycieczką nie później niż 30 dni przed jego planowanym rozpoczęciem. W 2022 r. dwie rodziny zastępcze zawodowe, w związku z planowanym urlopem złożyły wnioski o zapewnienie czasowej pomocy dzieciom. Jedna rodzina zastępcza zawodowa pełniła funkcję rodziny pomocowej dla 2 dzieci, jedna rodzina niezawodowa pełniła funkcję rodziny pomocowej względem 1 dziecka oraz jeden kandydat posiadający zaświadczenie kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pełnił funkcję rodziny pomocowej względem 5 dzieci. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiła konieczność zorganizowania opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub zdarzeń losowych. Zatrudnione osoby zostały wskazane przez rodziny zastępcze.” Przedstawiona dokumentacja potwierdza powyższe działania i powierzenie dzieci osobom spełniającym wymogi.

Powyższe było zgodne z art. 76 ust. 4 pkt 17 w zw. z art. 73 ww. ustawy.

(akta kontroli: str. 857-860)

Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Podczas czynności kontrolnych przedłożono wykaz rodzin objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin bez koordynatora. Z ww. wykazów wynika, że na pierwszy dzień kontroli koordynatorzy mieli pod opieką odpowiednio: XXX - 12 rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka, XXX. – 14 rodzin zastępczych oraz XXX. – 5 rodzin zastępczych, co było zgodne z art. 77 ust. 4 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą jedynie jedna rodzina zastępcza niezawodowa, w której przebywa pełnoletnia wychowanka nie była objęta opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Jak ustalono, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w ww. rodzinie wykonuje przedstawiciel Organizatora - specjalista pracy socjalnej XXX., co było zgodne z art. 77 ust. 1a ww. ustawy.

Jak oświadczyła Dyrektora: „Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej po otrzymaniu postanowienia Sądu o ustanowieniu rodziny zastępczej nawiązuje z rodziną zastępczą kontakt osobisty lub telefoniczny. Podczas rozmowy z rodziną zastępczą pracownik PCPR informuje o możliwości przyznania opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina otrzymuje również wniosek, który należy wypełnić w celu przyznania koordynatora rodzinnej pieczy

zastępczej. Po otrzymaniu wniosku od rodziny zastępczej proponuje się przyznanie rodzinie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Po zaakceptowaniu przez rodzinę zastępczą proponowanego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej Dyrektor wyznacza rodzinie zastępczej koordynatora. W przypadku zmiany koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej powyższe działania są również zachowane". Przedstawione dokumenty potwierdzają opisane działania. Powyższe było zatem **zgodne z art. 77 ust. 1 i 2 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 861-880)

1) Udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej

Ustalono, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w PCPR pozostawali w kontakcie z rodzinami zastępczymi będącymi pod ich opieką.

Jak oświadczyła Dyrektor: *„Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej udzielają pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym, niezawodowym i zawodowym, a także osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka. Pomoc dotyczy także udzielanego wsparcia dzieciom umieszczonym w tych rodzinach. Wizyty koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej i w środowisku zamieszkania osób prowadzących RDD. Bezpośrednie wizyty w środowisku odbywają się nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu, a także w zależności od potrzeby danej rodziny i dziecka.*” Ustalono, że podczas spotkań koordynatora z rodziną/rdd omawiana jest aktualna sytuacja dziecka. Koordynator przeprowadza stosownie do wieku i stopnia dojrzałości rozmowy z dziećmi. Omawia z rodziną zastępczą realizację planu pomocy dziecku oraz bieżącą sytuację w rodzinach/rdd, a także formy wsparcia. W trakcie kontroli potwierdzono, że koordynatorzy w ramach pracy w rodzinami zastępczymi i rdd współpracują z instytucjami edukacyjnymi m.in. ze szkołą, przedszkolami. Działania koordynatorów potwierdzają karty realizacji zadań koordynatorów.

Zatem powyższe działanie Jednostki było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 881-916)

2) Przygotowanie we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku

Prawidłowość przygotowywania planów pomocy dziecku zbadano na podstawie analizy indywidualnej dokumentacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka. Jak oświadczyła Dyrektor: *„plan sporządzany jest w dwóch egzemplarzach, z których jeden przekazywany jest rodzinie zastępczej lub osobom prowadzącym RDD. Modyfikacja planu pomocy następuje po okresowej ocenie sytuacji dziecka gdy zachodzi konieczność zmiany treści planu pomocy. Modyfikacja planu pomocy jest podpisywana przez osoby je tworzące, czyli: rodzinę zastępczą, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i dziecko w zależności od wieku i możliwości rozwojowych dziecka*”.

Kontrola wykazała, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzają plany pomocy dziecku, a następnie karty modyfikacyjne. Jak wynika z przedłożonych planów i kart – tworzone są one z rodziną zastępczą lub osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka, a także z asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny, we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną.

W analizowanych dokumentach widnieją podpisy: rodziny zastępczej, kierownika sekcji metodycznej, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa, pedagoga, asystenta rodziny (jeśli rodzinie został przydzielony) lub przedstawiciela podmiotu prowadzącego pracę z rodziną oraz dziecka. Powyższe jest **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy**, z którego wynika, że za przygotowanie planu pomocy dziecku (a tym samym również modyfikacji planu) odpowiada koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, we współpracy z rodziną zastępczą/rdd oraz asystentem rodziny/przedstawicielem podmiotu prowadzącego pracę z rodziną. Wskazówki, które są podstawą do modyfikacji planu powinny zostać zawarte w ocenie sytuacji dziecka w oparciu o art. 129 pkt 3 ww. ustawy, w której udział winni brać pedagog i psycholog. Odnosząc się do podpisu dziecka, jako osoby „tworzącej” plan pomocy dziecku lub jego modyfikacji, wskazać należy, że zgodnie z art. 4 pkt 8 ww. ustawy dziecko ma prawo wyrazić swoje zdanie na temat istotnych kwestii, które go dotyczą, ale nie może być „współtwórcą” planu pomocy. W przypadku dzieci starszych można w treści planu zawrzeć informację o zapoznaniu się przez dziecko z jego treścią, co potwierdzałby jego podpis, natomiast w przypadku dzieci młodszych ich wiek i stopień dojrzałości nie pozwala na zapoznawanie się i podpisywanie się pod, nie do końca zrozumiałym dla siebie, dokumentem.

Analiza kart modyfikacji do planów pomocy dziecku wykazała, że nie można jednoznacznie ustalić w jakiej dacie karty były sporządzane. W tytule zawarto informację: *„karta modyfikacji do planu pomocy dziecku z dnia po zespole do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka z dnia Planowane działania od do”*. Jednocześnie w treści karty zawarto kolejną informację o treści: *„Modyfikacja planu pomocy dziecku została sporządzona na podstawie wniosków zespołu do spraw okresowej oceny dziecka z dnia”*. Każda karta modyfikacji sporządzana jest do pierwszego planu pomocy dziecku.

Nadto analiza wykazała, że prawie we wszystkich dokumentach jako termin realizacji poszczególnych działań wskazywano: *„na bieżąco”*, *„podczas wizyty u rodziny zastępczej”*, *„w zależności od potrzeb”*, *„niezwłocznie po ustaleniu terminu”*, co nie stanowi konkretnych terminów. W przypadku dziecka „a” w przedostatniej karcie modyfikacyjnej wyznaczone terminy przekraczają okres pół roku, a w ostatniej z kart planowane działania określone są na okres po osiągnięciu przez „a” pełnoletności. W przypadku dziecka „k” w planie pomocy z 6 września 2022 r. zaplanowane działania nie są nakierowane na dziecko, a dotyczą m.in. czynności nadzorczych wobec rodziny zastępczej, np. zadanie *„monitorowanie warunków bytowych”*, za które odpowiedzialny jest koordynator podczas wizyt u rodziny lub *„kontakt z asystentem rodziny/pracownikiem socjalnym”*, za który odpowiedzialny jest również koordynator czy *„monitorowanie sytuacji prawnej dziecka”*. Dodatkowo w planie tym ujęto informacje dotyczące sytuacji prawnej rodziców dziecka, a pod planem w miejscu na podpisy *„osób uczestniczących w przygotowaniu planu pomocy dziecku”* widnieje podpis wówczas

8 letniego dziecka. W przypadku dziecka „d”, w wieku poniżej 3 roku życia, plan pomocy opracowano 16 lutego 2023 r., bez wskazania konkretnych terminów działań. Wskazać należy, że pierwszej oceny sytuacji tego dziecka dokonano 13 marca 2023 r., a kartę modyfikacji sporządzono dopiero po drugiej ocenie z 12 czerwca 2023 r., dodatkowo określając termin planowanych działań na okres od 1 lipca 2023 r. do 30 września 2023 r. Oznacza to, że w przypadku ww. dziecka planowane działania przekraczają trzymiesięczny okres. Powyższe dotyczyło również trzymiesięcznego rodzeństwa dziecka „d”, tj. dziecka „e”.

Powyższe było **niezgodne z art. 77 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 129 pkt 3, art. 131 ust. 1 i art. 4 pkt 8 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 521-526, 532-542, 559-562, 568-571, 577-586, 592-594, 599-606, 612-614, 620-629, 635-638, 643-645, 650-653, 661-663, 673-675, 680-682, 687-689, 694-696, 706-709, 715-717, 723-725, 730-732, 742-752, 919-934)

3) Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu

Jak podała Dyrektor: *„W okresie objętym kontrolą Organizator umożliwił osobom pełniącym funkcje rodziny zastępczej oraz osobom prowadzącym RDD wzajemny kontakt poprzez uczestnictwo w spotkaniach grup wsparcia, szkoleniach, spotkaniach okolicznościowych (Wigilia, Dzień Rodzicielstwa Zastępczego). Rodziny zastępcze oraz RDD podczas spotkań mają możliwość wymiany poglądów, doświadczeń i wzajemnej integracji”.* Powyższe było **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 935)

4) Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej

Ustalono, iż koordynatorzy w okresie objętym kontrolą pomagali rodzinom zastępczym w uzyskaniu dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci m.in. poprzez umawianie terminów spotkań u psychologa, psychiatry oraz u innych specjalistów np. w Centrum Psychologii i Rozwoju Fractal Concept, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Środzie Wielkopolskiej, Wielkopolskim Samorządowym Centrum Edukacji i Terapii w Starej Łubiance, „Fundacji Medycyna i Sztuka”, Fundacji „Bliżej” w Kórniku, Fundacji „Za życiem” w Środzie Wielkopolskiej. Powyższe jest **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 936)

5) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Na podstawie przedłożonej dokumentacji ustalono, że w okresie objętym kontrolą koordynatorzy zgłaszali do Wielkopolskiego Ośrodka Adopcyjnego w Poznaniu dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Zgodnie z zapisem ustawy, po otrzymaniu dokumentu informującego o uregulowanej sytuacji prawnej dziecka, koordynator kompletuje w formie papierowej dokumentację dziecka, która przesyłana jest do Wielkopolskiego Ośrodka

Adopcyjnego celem kwalifikacji. Powyższe działania zostały również opisane w pkt 18 niniejszego wystąpienia.

W badanym zakresie działania Jednostki były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 854-856, 937)

6) Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy

Pełnoletni wychowankowie byli wspierani przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Jak podała Dyrektor: *„W okresie objętym kontrolą udzielane jest wsparcie pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej. Pomoc pełnoletnim wychowankom świadczą pracownicy Zespołu Ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej tj. pracownik socjalny, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, Kierownik Sekcji Metodycznej. Z wychowankami rodzinnej pieczy zastępczej prowadzone są rozmowy informujące, motywujące, wspierające, dotyczące prawidłowej realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia”.*

Powyższe działania zostały odnotowane w indywidualnych programach usamodzielnienia dzieci „a”, „m”, „n”.

Zatem w badanym zakresie Jednostka działa **zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 938-968)

7) Przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej

W toku czynności kontrolnych ustalono, że koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przekazywali Organizatorowi coroczne sprawozdania z efektów swojej pracy. Powyższe potwierdzają przedłożone przez Dyrektora sprawozdania. Zatem działania były **zgodne z art. 77 ust. 3 pkt 7 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 969-994)

Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze

Jak podała Dyrektor: *„Formy pomocy udzielone usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą – 2022 objęły pomoc: na kontynuowanie nauki – 4 wychowankom, usamodzielnienie - 1 wychowankowi, zagospodarowanie - 1 wychowankowi. Udzielono pomocy w uzyskaniu:*

- odpowiednich warunków mieszkaniowych - w ramach przyznanej pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie wychowanek przeprowadził remont oraz doposażył mieszkanie w niezbędne meble i sprzęt gospodarstwa domowego.

Ponadto w 2022 r. w ramach Programu Rządowego „ Za życiem” Powiat Średzki zakupił lokal mieszkalny, w którym utworzono mieszkanie chronione treningowe z przeznaczeniem dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności,

- zatrudnienia – udzielano wychowankom poradnictwa w zakresie poszukiwania pracy, pomagano w sporządzaniu C.V. (...),
- zapewnia się pełnoletnim wychowankom pomoc prawną i psychologiczną.”

W celu zbadania prawidłowości procesu usamodzielniania wychowanków, przeanalizowano dokumentację wychowanków: „a”, „m”, „n”. W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że w odniesieniu do wybranych wychowanków dochowano co najmniej rocznego terminu wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia przed uzyskaniem pełnoletności, co było **zgodne z art. 145 ust. 2 ww. ustawy**. Ustalono, że wychowankowie usamodzielniający się w rodzinnych formach pieczy zastępczej, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, przygotowują wraz z opiekunem indywidualny program usamodzielnienia, co było **zgodne z art. 145 ust. 4 ww. ustawy**.

Ponadto, czynności kontrolne wykazały, że przeanalizowane indywidualne programy usamodzielnienia zostały zatwierdzone przez Dyrektora Centrum, widnieją pod nimi podpisy osób usamodzielnianych i opiekunów usamodzielnienia, co było **zgodne z art. 145 ust. 4 ww. ustawy**. Natomiast modyfikacje indywidualnych programów usamodzielnienia wychowanków „m” i „n” zawierają wskazane przyczyny zmian, tj. „*złożenie wniosku o przyznanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie*”, ale nie podają zakresu modyfikacji, co było **niezgodne z art. 145 ust. 6 ww. ustawy**. Zmiany zostały zatwierdzone przez Dyrektora PCPR, co było **zgodne z art. 145 ust. 6a ww. ustawy**.

(akta kontroli: str. 938-968)

Oceny rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, iż Organizator dokonywał ocen rodzin zastępczych i prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Jak oświadczyła Dyrektor w 2022 r. przeprowadzono 16 ocen rodzin zastępczych, a w 2023 r. przeprowadzono łącznie 6 ocen. W okresie obejmującym kontrolę przeprowadzono więc łącznie 22 oceny rodzin.

Ocena dokonywana jest w „*karcie oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej jej funkcji wypełniana przez specjalistów podczas posiedzenia zespołu*” i uwzględnia ocenę rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Organizator dokonuje analizy jakości pracy rodziny zastępczej w następujących obszarach: akceptacji dziecka, wrażliwości na jego potrzeby (w tym: emocjonalne, społeczne, bytowe), troski o dziecko oraz uwzględnienia autonomii dziecka w zakresie podejmowania decyzji adekwatnych do jego wieku. Ocena uwzględnia także ocenę stabilności emocjonalnej, motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz ocenę prawidłowości sprawowanej opieki nad dzieckiem.

Na podstawie analizy dokumentacji rodzin zastępczych sprawdzono prawidłowość sporządzania ocen rodzin zastępczych „A”, „B”, „C”, „D” oraz „E”.

Mając na uwadze powyższe stwierdzono, iż Organizator dokonywał oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy **zgodnie z art. 132 ww. ustawy.**

Ustalono, że wszystkie oceny rodzin zastępczych/RDD sporządzono przy udziale koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, których podpisy widnieją w analizowanych ocenach. Badana dokumentacja zawiera również informacje o tym, że jeśli rodzina biologiczna dzieci objęta była wsparciem asystenta rodziny to oceny dokonano także w konsultacji z nim, o czym świadczy podpis na arkuszu z oceny rodziny „D”, powyższe jest zatem **zgodne z art. 133 ww. ustawy.**

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał pierwszej oceny rodziny zastępczej nie później niż przed upływem roku od umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, co jest **zgodne z art. 134 ust. 1 ww. ustawy.**

W odniesieniu do rodziny zastępczej „A” dokonano kolejnej oceny po upływie roku od pierwszej oceny. Natomiast w przypadku rodziny Państwa „C”, Państwa „D” oraz Państwa „E” Organizator dokonał oceny w okresie nie dłuższym niż trzy lata, co jest **zgodne z art. 134 ust. 2 ww. ustawy.**

(akta kontroli: str. 995-1053)

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu w Księżce Kontroli pod numerem 36/2023.

W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia pokontrolne.

IV. Uwagi i wnioski.

Biorąc pod uwagę spostrzeżenia poczynione przez zespół inspektorów podczas kontroli, rekomenduję:

1. dokonać zmiany treści Statutu i Regulaminu Organizacyjnego PCPR poprzez dodanie zadania polegającego na opracowywaniu 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej,
2. opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, przekazywać do sądu niezwłocznie po dokonaniu oceny sytuacji dziecka.

V. Zalecenia pokontrolne.

W związku ze stwierdzeniem uchybień i nieprawidłowości w realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, zalecam:

1. **opracowywać i realizować 3-letnie powiatowe programy dotyczące rozwoju pieczy zastępczej**, zgodnie z art. 180 ust. 1 w zw. z art. 182 ust. 1 ww. ustawy,
2. **przesyłać do odpowiednich rejestrów wszystkie dane o osobach**, zgodnie z art. 46 ww. ustawy do czasu utworzenia przez właściwego Ministra do spraw rodziny rejestru na podstawie art. 38d ustawy,
3. **przestrzegać limitu liczby dzieci w rodzinie zastępczej**, zgodnie z art. 53 ust. 1 ww. ustawy oraz **w razie konieczności przyjmować większą liczbę dzieci**, zgodnie z art. 53 ust. 2 ww. ustawy,
4. **przestrzegać procedury kwalifikacji kandydata na rodzinę zastępczą oraz składania przez niego wymaganych oświadczeń**, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b oraz pkt 8 i art. 43, art. 45 ww. ustawy,
5. **dokonywać weryfikacji kandydatów w Rejestrach Sprawców Przystępstw Na Tle Seksualnym po uzyskaniu zgody na przetwarzanie danych osobowych**, zgodnie z art. 7 ust. 1 ww. ustawy,
6. **dokonywać weryfikacji wolontariuszy do pomocy przy sprawowaniu opieki w Rejestrach Sprawców Przystępstw Na Tle Seksualnym**, zgodnie z art. 66 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 5 pkt 4 ww. ustawy,
7. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora realizując wszystkie cele, dla których dokonuje się oceny**, zgodnie z art. 129 ww. ustawy,
8. **uwzględniać w indywidualnych programach usamodzielnienia informacje nt. zdrowia mające wpływ na podjęcie zatrudnienia**, zgodnie z art. 145 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy,
9. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora w obecności osób zobowiązanych do uczestnictwa w ocenie**, zgodnie z art. 130 ust. 1 ww. ustawy,
10. **dokonywać oceny sytuacji dziecka przez Organizatora uwzględniając i odnotowując opinię dziecka**, zgodnie z art. 4 pkt 8 i art. 4a ww. ustawy,
11. **sprawować prawidłowy nadzór nad realizacją przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej obowiązków nałożonych na nich ww. ustawą, w tym dotyczących przygotowywania, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, plan pomocy dziecku**, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy, **uwzględniając zdanie dziecka, stosownie do jego możliwości rozwojowych i odnotowując ten fakt**, zgodnie z art. 4 pkt 8 ww. ustawy,

12. **przeprowadzać ocenę sytuacji dziecka przez Organizatora, w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat, nie rzadziej niż co 3 miesiące**, zgodnie z art. 131 ust. 1 ww. ustawy,

13. **dokonywać zmian w indywidualnym planie usamodzielniania wychowanków z podaniem zakresu tych zmian**, zgodnie z art. 145 ust. 6 ww. ustawy.

VI. Pozostałe informacje.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Środzie Wielkopolskiej, drugi pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) kontrolowana Jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Jednostka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 zł do 15.000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 28 stron.

Jarosław Szymański
Inspektor wojewódzki

Grzegorz Przymus
Starszy specjalista

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Hanna Zawadka
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej
Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego klasyfikowanego certyfikatu/

Dokument sporządził:
Grzegorz Przymus
Starszy specjalista
19.10.2023 r.